

Anne met haar vriendinnetjes
op haar tiende verjaardag,
12 juni 1939.

‘Er is er een jarig, hoera, hoera...’

Anne Frank is jarig! Het is haar tiende verjaardag en ze mag acht vriendinnetjes uitnodigen. Vrolijk poseren de meisjes voor de foto: Lucie van Dijk, Anne, Sanne Ledermann, Hannah Goslar, Juultje Ketellapper, Kitty Egyedi, Mary Bos, Ietje Swillens en Martha van den Berg. Het is 12 juni 1939, een zonnige dag in Amsterdam.

Sanne en Hannah zijn Annes beste vriendinnen. Ze kennen elkaar al vanaf hun kleutertijd. Als ze met z'n drieën op straat lopen, zeggen de mensen: 'Kijk, daar lopen Anne, Hanne en Sanne.' Hannah en Sanne komen uit Duitsland, uit Berlijn. Anne komt ook uit Duitsland, maar zij is geboren in Frankfurt am Main.

Iedereen krijgt taart en limonade en ze hebben allemaal een cadeautje voor Anne meegenomen. Ze doen eerst binnen een stoelendans en andere spelletjes, maar omdat het zo'n mooie dag is, gaat het partijtje buiten verder. Wie een spelletje wint, krijgt een prijs. Annes vader, Otto Frank, heeft die maandagmiddag speciaal vrij genomen om erbij te kunnen zijn. Hij maakt deze foto van Anne en haar vriendinnen op de stoep voor hun huis op het Merwedeplein.

Otto Frank heeft een eigen bedrijf. Hij verkoopt een middel waarmee je zelf jam kunt maken, Opekta. Als het feestje is afgelopen, krijgen de meisjes allemaal een potje jam mee naar huis. Een paar dagen later krijgen ze ook een afdruk van de foto als herinnering aan de leuke middag. In haar mooiste handschrift schrijft Anne op de achterkant: 'Verjaardagsfeest van Anne Frank, 12-6-1939'.

Negen meisjes op een rij. Het is Annes laatste verjaardag voor de Tweede Wereldoorlog. Drie van deze meisjes zullen die oorlog niet overleven, omdat ze joods zijn. Anne Frank is een van hen. Dit is haar verhaal.

Een Duits meisje

Anne Frank wordt geboren op een warme lentedag. 'Annelies Marie, geboren op 12 juni 1929, 7.30 uur 's ochtends,' noteert haar moeder in Annes babyboek. Anne is de tweede dochter van Otto Frank en Edith Frank-Holländer. Haar zusje Margot is drie jaar.

Twee dagen later komt Margot met oma Frank op bezoek in het ziekenhuis. 'Margot is dolenthousiast,' schrijft Annes moeder. Eind juni mogen moeder en kind naar huis. De familie Frank woont op een etage in een groot huis in een groene buitenwijk van Frankfurt am Main. Oma Frank woont ook in Frankfurt, maar dan in het centrum.

Alle buurkinderen zijn nieuwsgierig naar de baby en komen langs om Anne te bekijken. Begin juli komen de broers van Edith, Julius en Walter Holländer, op kraamvisite. Een paar weken later gaat Anne met haar

moeder logeren bij oma Holländer. Zij woont in Aken, vlak bij de Nederlandse grens.

Een van de buurmeisjes in Frankfurt, Gertrud Naumann, is al twaalf jaar en mag af en toe oppassen. Ze doet dan spelletjes met Margot en Anne en leest hen voor.

De familie Frank heeft ook een kindermeisje: Kathi Stilgenbauer. Kathi merkt dat de zusjes heel verschillend zijn. Margot ziet er altijd uit als een prinsesje, terwijl Anne met veel plezier in een regenplas op het balkon gaat zitten. Kathi moet Anne soms wel twee keer per dag schone kleren aantrekken.

Terwijl Annes moeder voor het huis en de kinderen zorgt, werkt haar vader voor de bank van zijn familie. Deze is opgericht door Otto's vader. De familie Frank is zowel Duits als joods en heeft een lange geschiedenis in

1929 – 1934

Margot, december 1927.

Het bruidspaar Otto en Edith Frank-Holländer met hun bruiloftsgasten, 12 mei 1925. Otto viert op dezelfde dag zijn 36e verjaardag.

Frankfurt: al in de zestiende eeuw wonen er verre voorouders.

Het zijn gelukkige tijden. Otto en Edith zijn blij met hun dochters. Het gezin woont in een mooi huis en er zijn voor Margot en Anne veel kinderen in de buurt om mee te spelen. Maar Annes wereld is een wereld in crisis.

Duitsland heeft de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) verloren. In het Vredesverdrag van Versailles is vastgelegd dat Duitsland stukken land moet afstaan aan de overwinnaars en een hoge schadevergoeding moet betalen. Veel Duitsers zijn daar verbitterd over. Ze willen van dat verdrag af.

Bovendien krijgt de financiële beurs in New York eind oktober 1929 een zware klap. Er breekt een wereldwijde economische crisis uit. Aandelen zijn ineens niets meer waard. Veel mensen raken al hun geld kwijt. Ook Duitsland wordt hard getroffen. Miljoenen Duitsers verliezen hun baan, hebben geen geld meer en leven in armoede.

Als het slecht gaat in een land, dan zijn er altijd mensen die anderen daar onterecht de schuld van geven. Dat gebeurt ook in

Duitsland. Veel Duitsers vinden dat de joden verantwoordelijk zijn voor alle problemen, voor de verloren oorlog en voor de economische crisis.

Er is ook een politieke partij die de joden de schuld geeft van die crisis: de Nationaal-socialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP). De leider van die partij heet Adolf Hitler, de aanhangers worden nazi's genoemd. Zij haten de joden. In het partijprogramma staat wat ze willen veranderen als zij in de regering komen. Joden zijn dan geen Duitsers meer en mogen alleen nog als gast in Duitsland leven. Ze kunnen geen ambtenaar of leraar meer zijn. En als er te weinig voedsel voor iedereen is, dan zullen de joden en alle buitenlanders het land uitgezet worden. De NSDAP wil ook de landsgrenzen sluiten en geen mensen meer toelaten die niet Duits zijn.

In 1929 is de NSDAP nog klein en heeft ze weinig aanhangers, maar drie jaar later wint de partij de verkiezingen. Een op de drie kiezers stemt dan op Hitlers partij. De nazi's beloven Duitsland een gouden toekomst waarin het land groot en machtig zal zijn. Eind januari 1933 wordt Adolf Hitler leider van de Duitse regering.

Otto met Margot en Anne, augustus 1931.

Anne, mei 1931.

De NSDAP heeft een soort privilègeer: de SA (Stormafdeling). Leden van de SA hebben bruine uniformen aan, marcheren door de straten en zingen strijdliederen waaruit blijkt dat ze de joden haten. Er zijn vaak felle gevechten op straat tussen leden van de SA en hun politieke tegenstanders, de communisten en de sociaaldemocraten.

Stap voor stap maken Hitler en de NSDAP van Duitsland een dictatuur. De nazi's gooien duizenden politieke tegenstanders in de gevangenis of sluiten ze op in een concentratiekamp, zoals Dachau. Honderden van hen worden daar vermoord.

In maart 1933 wapperen er voor het eerst hakenkruisvlaggen – de vlag van de NSDAP – aan het stadhuis van Frankfurt am Main. Op 1 april staan er in heel nazi-Duitsland leden van de SA bij banken, winkels en warenhuizen van joodse eigenaren, bij joodse artsen en advocatenkantoren. Ze proberen mensen die daar naar binnen willen tegen te houden. Op grote kartonnen borden die ze bij zich hebben staan teksten als 'Duitsers! Verzet je! Koop niet bij Joden'.

Margot en Anne in Aken, oktober 1933.

Een foto van Edith, Anne en Margot uit de automaat van warenhuis Tietz, 10 maart 1933. Samen wegen ze 110 kilo.

De aanhangers van Hitler gaan steeds verder. In mei verbranden ze in Frankfurt am Main en andere Duitse steden duizenden boeken van joodse schrijvers en andere schrijvers die zij 'on-Duits' vinden. Voor hen is geen plaats in nazi-Duitsland, de vrijheid van meningsuiting bestaat er niet meer. Vanaf de zomer zijn alle andere politieke partijen verboden en is er nog maar één partij: de NSDAP.

Otto en Edith willen weg. Ze voelen zich bedreigd door Hitler en zijn aanhangers. Door de economische crisis gaat het ook slecht met de bank van de familie Frank. Met hulp van zijn zwager Erich Elias kan Annes vader een bedrijf in Nederland beginnen. Hij gaat Opekta verkopen. Dit is een middel waarmee je zelf jam kunt maken. In de zomer van 1933 vertrekt Otto naar Amsterdam en start een klein kantoor in het centrum van de stad. Hij kent Amsterdam al een beetje, want in 1924 was er een filiaal van de familiebank gevestigd.

Edith, Margot en Anne blijven nog een tijdje in Duitsland. Eind september gaan ze bij oma Holländer in Aken logeren. Edith reist regelmatig van Aken naar Amsterdam om

een huis te zoeken. In november vindt ze een geschikte woning op het Merwedeplein, in een nieuwbouwwijk in Amsterdam-Zuid. De woning is een stuk kleiner dan die in Frankfurt, maar wel licht en warm.

Kort voor de kerst brengen oom Julius en oom Walter Margot naar Amsterdam. Zij begint daar op 4 januari 1934 op haar nieuwe school. Anne wil graag meteen met haar zus mee, maar ze moet nog een tijdje bij haar oma blijven. Half februari wordt ook zij naar Amsterdam gebracht. Annes leven in een nieuw land kan beginnen.

Het bedrijf van Otto Frank handelt in Opekta, een geleermiddel om jam mee te maken. Vanaf december 1940 is het bedrijf gevestigd aan de Prinsengracht 263.

Reclameposter voor Opekta.

